

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอการสรุปผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แก้ไขสำนวนและภาษาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งก่อนทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้

สัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8614 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกเทศมนตรีเมืองชุมเห็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง จำนวน 390 ฉบับ แล้วเก็บแบบสอบถามกลับมามีได้จำนวน 390 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดทำคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หากค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรจัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง รองลงมา คือ เทศบาลควรประชาสัมพันธ์การดำเนินการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ และเทศบาลควรกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนร่วมกันรักษาความสะอาด โดยให้ความรู้ในการจัดการขยะแก่ประชาชน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ดีขึ้น และแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด และเขตพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งสามารถอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด ไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล หรือไม่ใส่ใจในการค้นหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนของตนเอง ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมประชุมวางแผนและให้ข้อมูลที่เป็นในการประชุมวางแผนขั้นตอนในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ประชาชนบางกลุ่มอาจยังขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมกำจัดขยะมูลฝอย และยังไม่ให้ความสนใจต่อการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ประชาชนยังไม่ทราบวิธีการกำจัดหรือลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย โดยการลดปริมาณขยะที่เป็นอันตราย เช่น การใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนถุงพลาสติก ลดการใช้กล่องโฟม ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักเกณฑ์ประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และไม่มีการนำข้อบกพร่องการจัดการขยะมูลฝอยที่พบเห็นมาแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ อินทนูพัฒน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาดำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะรัตน

จังหวัดกระบี่ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและหาสาเหตุของปัญหา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด ไม่ให้ความสนใจในการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกระบวนการเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาจะต้องกระทำโดยการรวมกลุ่ม ในลักษณะของการประชาคมหมู่บ้านมีกระบวนการที่ยุ่งยาก ทำให้ประชาชนไม่อยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาล สำหรับการค้นหาปัญหาและสาเหตุปัญหานั้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดส่วนแรก เพราะจะทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน สามารถเชื่อมโยงให้เห็นความสำคัญระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นกับการสูญเสียที่เกิดกับตนเอง และสังคมได้ถ้าประชาชนยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุด้วยตัวของเขาเอง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์เพราะประชาชนจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวันพัชรี บุญยะชัยชนะ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลเมืองชุมเห็ด โดยเฉพาะผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบให้ความสำคัญกับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากนัก การที่ประชาชนคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเองที่จะมีส่วนในการเสนอปัญหาและหาสาเหตุของการเกิดขยะมูลฝอย การประชาคมหมู่บ้านต่าง ๆ มีกระบวนการที่ยุ่งยาก ส่วนเทศบาลนครเชียงใหม่อาจจะยังไม่คิดว่าปัญหาขยะมูลฝอยเป็นสิ่งสำคัญ จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการขยะของเทศบาลยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญในการแยกขยะก่อนที่จะนำไปทิ้งหรือกำจัด เมื่อขยะมีปริมาณมากประชาชนเห็นว่าจะเป็นการเสียเวลาในการแยกขยะก่อนทิ้ง นอกจากนั้นเทศบาลยังขาดแนวทางและขาดการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือในการแยกขยะ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการแยกขยะ ขาดการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้องแก่ประชาชน จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

2.2 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลและการวางแผนการจัดการเพื่อนำไปสู่การจัดการขยะมูลฝอย แต่ที่จริงแล้วสำหรับขั้นตอนนี้จะขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้ เนื่องจากหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในระยะยาว และสามารถแก้ไขปัญหามุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหา

ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เอง โดยไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของทางสำนักงานเทศบาลแล้ว ทางเจ้าหน้าที่ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เป็นผู้คิดค้น อภิปราย และผลักดันโครงการหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัดชา มากมี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลนครระยอง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมคิด ร่วมวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเทศบาลเมืองชุมเห็ด โดยผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนน้อย ไม่ได้กำหนดแผนงานการเฝ้าระวังและป้องกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้เกิดความตระหนักต่อการแก้ไขปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอย การที่ประชาชนยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่คิดว่าการช่วยดูแลสอดส่อง และการร่วมกันในการรักษาความสะอาดของชุมชนเป็นหน้าที่ของตนเอง เทศบาลยังไม่มีแผนงานในการบำบัดและฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการกำจัด เทศบาลยังไม่กำหนดแผนงานการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่มุ่งเน้นการสำรวจและวิเคราะห์การก่อสร้างบ่อบำบัดขยะ รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ก่อนการก่อสร้าง ระหว่างการก่อสร้าง และเมื่อก่อสร้างเสร็จ รวมถึงการยังไม่มีวางแผนจัดหาสถานที่และการกำหนดบริเวณกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ชัดเจน ส่วนเทศบาลนครระยองจะให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ปัญหาและเล็งเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะไม่มากนัก มีการณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะ อาจจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อาจจะมีการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ประชาชนให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นตลอดทุกวัน อาจมีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาสถานที่และการกำหนดบริเวณกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลบริเวณที่เป็นแหล่งรวมขยะมูลฝอย เช่น กำหนดจุดวางถังขยะในชุมชน โดยการแบ่งหน้าที่ให้กับหัวหน้าชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างชัดเจนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

2.3 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่เทศบาลให้ความสนใจต่อการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนยังไม่เพียงพอและทั่วถึง หรือไม่ตรงกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนสับสนและไม่เข้าใจถึงวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจน จึงไม่เข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลอย่างเต็มที่ การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึงและไม่ต่อเนื่องของเทศบาล การส่งเสริม

นำร่องโครงการเพียงบางหมู่บ้านเท่านั้น แต่ไม่ได้ส่งเสริมขยายไปทั่วทุกหมู่บ้านทำให้มีประชาชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่มีส่วนร่วม ความเห็นแก่ตัวที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ความเคยชินในการปฏิบัติของประชาชนที่คอยแต่ทำตามที่เทศบาลได้แนะนำแนวทางหรือจัดกิจกรรมขึ้นมาให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามเท่านั้น แต่ไม่ได้ร่วมพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ขั้นตอน ความรู้ความเข้าใจที่ประชาชนมีส่วนใหญ่จึงถูกนำมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของตนเองเท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิษฐ์ณ์ กั้นระมาลย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 จากผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนบางกลุ่มยังขาดความรู้และความเข้าใจในขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ รวมทั้งโครงการกำจัดขยะมูลฝอย เนื่องจากมีความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีส่วนในการควบคุม ติดตาม และประเมินการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการขยะทั้งหมด ขาดการตระหนักถึงบทบาทความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สเนติ พاجرทิศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การทำกิจกรรมหรือโครงการตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรจัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขยะในครัวเรือนมีปริมาณเพิ่มขึ้น ภาชนะรองรับไม่เพียงพอ นอกจากนั้นความไม่สะอาดอาจเกิดจากสัตว์คุ้ยเขี่ยทำให้เหลือถังที่รองรับน้อย เทศบาลไม่ได้เข้ามาจัดเก็บขยะเป็นประจำทุกวัน มีการทิ้งขยะที่เป็นวัสดุที่ย่อยสลายยาก ถังขยะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นแบบระบบถังใบเดียว ประชาชนไม่มีการแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง และการกำจัดขยะมูลฝอยอาจยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล โดยเฉพาะในบริเวณที่มีชุมชนแออัด หรือบริเวณที่มีประชาชนมาทำกิจกรรมอย่างหนาแน่น ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาขยะค้ำอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหากลิ่น แหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ขยะปลิวกระจัดกระจายก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่ามอง อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหลายประการ เช่น ดิน น้ำ อากาศ และปัญหาสุขภาพของประชาชนและสัตว์ในบริเวณใกล้เคียง เทศบาลไม่ได้เข้ามาจัดเก็บขยะเป็นประจำทุกวัน มีการทิ้งขยะที่เป็นวัสดุที่ย่อยสลายยาก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ

อัครนัฐ อุ๋นจางวาง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสามัคคีพัฒนา อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่าข้อเสนอแนะจัดหาถังขยะเพิ่มเติมให้เพียงพอกับครัวเรือนประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูลปรับปรุงการบริหารจัดการขยะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ถึงแม้ว่าด้านนี้จะมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในบรรดาด้านที่ศึกษา แต่ค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์เพียงอยู่ระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้น ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ให้มาก เพราะในโอกาสต่อไปอาจเป็นปัญหาใหญ่ต้องใช้งบประมาณแก้ปัญหาอย่างมาก ในเบื้องต้นควรมีการรณรงค์การลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น เลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกินความจำเป็น บอกกล่าวสมาชิกในบ้านให้ใช้สินค้าที่เกิดขายน้อยที่สุด เลือกใช้ถุงผ้า เป็นต้น หรือให้ความรู้ในด้านการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เช่น นำวัสดุที่ยังใช้ได้กลับมาใช้ใหม่หรือนำไปขายเพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น หรือเทศบาลควรจัดฝึกอบรมการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ให้ประชาชนสามารถจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้อง ป้องกันผลกระทบและอันตรายจากขยะมูลฝอย อันอาจเกิดขึ้นกับประชาชนและบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความเข้าใจมากขึ้น และต้องการที่จะจัดการขยะมูลฝอยให้หมดไปจากวงจรขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รณรงค์พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม แก้ไขปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะ ปัญหาแมลงวันและสัตว์นำโรคนิดต่าง ๆ ปัญหาควันจากการเผาขยะมูลฝอย ประกอบทั้ง ถ้าหากเทศบาลมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว จะทำให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัดงบประมาณการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น

1.2 จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผลการจัดการ จึงเป็นตัวบ่งชี้ว่า ประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจในขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก

มีความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีส่วนในการควบคุม ติดตาม และประเมินการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการขยะทั้งหมด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการขยะที่ดียิ่งขึ้นไป กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ขาดจิตสำนึก และความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน ดังนั้น เทศบาลเมืองชุมเห็ด โดยเฉพาะผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ต้องส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์ โยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูล อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ อาจจะรณรงค์การทำความสะอาดภายในหมู่บ้านเป็นประจำ หรือทำ 5 ส. คือ ช่วยกัน สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย รณรงค์ให้โรงเรียนในพื้นที่จัดทำโครงการธนาคาร ขยะในโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมทำร้านให้ประชาชนนำขยะมาแลกสิ่งของเครื่องใช้ได้ จัดทำโครงการ อบรมสร้างจิตสำนึก เป็นตัวกลางประสานร้านรับซื้อขยะที่ไม่ใช่แล้ว ประชาสัมพันธ์จูงใจให้ประชาชน นำของเหลือใช้ทำสิ่งประดิษฐ์ จัดทำโครงการทำปุ๋ยหมักจากขยะมูลฝอยและใบไม้ที่ร่วงตามหมู่บ้าน ดำเนินการสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน สร้างจิตสำนึก ให้เจ้าหน้าที่ โดยการพูดคุยให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอย หรือประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการกำจัดขยะที่อาจก่อให้เกิดมลพิษหรืออန္คิภัย เช่น การเผาตอซัง อาจใช้ การกลบฝัง หรือใช้ผสมกัน คือ เผาแล้วมีขยะเหลือ จึงทำการฝัง เทศบาลให้ความรู้กำจัดขยะมูลฝอย อย่างถูกหลักวิชาการ เช่น การเผาในเตาเผาขยะ การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ และการหมักทำปุ๋ย เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีมีความแตกต่างกันในด้านต้นทุนการดำเนินงาน ความพร้อมขององค์กร ปริมาณ และประเภทของขยะ เพื่อให้ประชาชนรับทราบแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน และเทศบาลต้องส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกระบวนการในการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน อีกทั้งยัง จะต้องมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยผลการปฏิบัติงาน งบประมาณ และการประเมินผลให้ประชาชน ทราบและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามการบริหารจัดการ ได้ในทุกขั้นตอน

1.3 ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด พบว่า ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรจัดหา ถังขยะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมและให้มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขยะในครัวเรือนมีปริมาณเพิ่มขึ้น ภาชนะรองรับไม่เพียงพอ นอกจากนั้น ความไม่สะอาดอาจเกิดจากสัตว์คุ้ยเขี่ยทำให้เหลือถังที่รองรับน้อย เทศบาลไม่ได้เข้ามาจัดเก็บขยะ เป็นประจำทุกวัน มีการทิ้งขยะที่เป็นวัสดุที่ย่อยสลายยาก ถังขยะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นแบบระบบ ถังใบเดียว ประชาชนไม่มีการแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง และการกำจัดขยะมูลฝอยอาจยังไม่ถูกหลัก สุขาภิบาล ดังนั้น เทศบาลชุมเห็ด ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนและ ดำเนินการเพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยควรมีการจัดตั้งถังขยะแบบ แยกประเภทบริการตามจุดต่าง ๆ และควรมีการปรับปรุงรูปแบบการกำจัดขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาล

ด้วย นอกจากนี้เทศบาลควรให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยทำให้เกิดความสำนึกและตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น ด้วยการรณรงค์และเสริมสร้างกิจกรรม ส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะมูลฝอย เช่น กิจกรรมการทิ้งขยะ ลงถัง กิจกรรมขยะรีไซเคิล เป็นต้น ก็จะเป็นการช่วยให้ปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการขยะภายใน มหาวิทยาลัยฯ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม ของครัวเรือน
- 2.3 ควรมีการวิจัยเรื่องการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในครัวเรือน